



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. II. Dæmonis tentationes à Diuina Prouidentia limitari in magna
electorum commoda: & quænam hæc sint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

Hæc summa est *tentationum* Satanæ, & *auxiliorum*, quæ ad eas vincendas habemus: quarum fusior explicatio in huius Tractatus progressu ponetur.

Lib. de perf.
Spir. c. 94.

Secundum
martyrium
Confessorii.

o Matt. 10

32.

p Luc. 12. 8.

Hic verò capiti linè imponamus insigni quodam documento, quod S. Diadocus Phontensis Episc. tradidit, dicens: omnes has dæmonis ac ministrorum eius tentationes, & persecutiones, esse *Secundum martyrii Confessorii*, quod antiquorum *martyrii* cruciatibus & martyrio successit. Idem enim dæmon, qui per Tyrannorū & carnificū ora dicebat martyribus, vt Christum abnegarēt, horrendis eos crucians *tormentis*, nisi facerent: idē nūc per occultas suas *suggestiones*, & per os mundanorum hominum dicit, vt eundem Christum operibus abnegemus: crucians nos varijs tribulationibus: vt si non fidem, saltem Charitatem & Christianam perfectionem abiciamus. Quamobrem plurimum (inquit) refert, valdè cautè, & patienter conscientia nostra martyrium tolerare, & constantes esse in bono testimonio, & confessione ipsius Christi, dum tot nos vrgent tentationes. Siquidem etiam in his occasionibus locum habet, quod ipse Christus dixit, o *Omnes, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, & p coram Angelis eius*. Si enim magna erat Christi gloria, quod *martyres* eius fidem coram Tyrannis confiterentur, etiam cum iactura facultatum, honoris, & vitæ: etiam cedit in magnam eiusdem gloriam, quod *iusti* fidem seruent, & Charitatem cum magna fidelitate, in despectum dæmonis, & ministrorum eius eligentes potiùs omnia sua amittere, etiam vitam ipsam, ne ipsum opere aliquo abnegent. quamobrem digni sunt, qui coram Deo honorentur: sicut è contra confundentur, ac damnabuntur, qui in hoc martyrio & confessione, ad eò gloriosa, ex animi abiectioe deficient.

CAPVT II.

DÆMONIS TENTATIONES A DIVINA PROVIDENTIA LIMITARI IN MAGNA ELECTORUM COMMODA: & QUAMAM HEC SIMI.

Dæmon
multos su-
perat.

DÆMONIS ferocitas, ac tentationum *terribilitas*, de quibus diximus, noua cuiusdam tentationis adferunt occasionem. cōque-
runtur enim tentati de DEO D. N. quod astutum ad eò, ferumque *draconem* cum horredis ad eò armis permittat homines ad eò imbecilles aggredi, & oppugnare: cum doceat experientia, innumeros succumbere, paucissimos verò victores euadere. Verum huius querelæ fundamentum facile euertetur, iacto verissimo alio fundamento: quod omnes in vniuersum feræ huius tentationes à paterna Dei nostri providentia limitetur, & intra certos terminos ab ipsa præfixos contineantur. In qua re infinitam suam sapientiam, omnipotentiam, & charitatem manifestat. Quare neque error aliquis, aut culpa; aut crudelitas, aut defectus amoris; inordinatio, aut alius defectus in ea facultate & permissione, quâ Deus præscribit inue-

Nil potest
absque Deo.

inue-

inueniri potest. Nam huiusmodi defectus non potest ab ignorantia procedere: cū Deus sit infinite sapiēs: sintq; ei manifestæ omnes Sathane astutia quantisq; viribus polleat; & exiles nostræ vires, ad ei resistendum; & auxilia quæ nobis dare potest ad eum superandū: Nec ea auxilia offerre negliget ex imbecillitate: cū sit infinite potens, ad quæcunque voluerit: sine cuius nutu & facultate Dæmones: quantūuis feroces appareant, nihil omnindō possunt; cum ipsius verō auxilio homines, etiam debilissimi, possunt omnia: & eadē facilitate potest debilis fortem quemuis superare, quæ robustus debilem: nā per inermem *apastorem* vincit multis armis munitū *Gigantem*; & iacto *unicō lapide*, integram deicit turrim carneam, cuius proprio *agladio* *præcidit caput eius*. & quoniam, quod quis aliquid possit, nihil valet, nisi etiam velit: nō potest deesse Deo *voluntas* auxilium suum omnibus dandi, cū sit ipse infinite bonus, ac beneuolus: ad cuius bonitatē pertinet, cū tentationes permittit, sufficientia subsidia ad eas vincendas, & vtilitatem ac fructum ex eis capiendum conferre. Nam, vt S. Augustinus ait: tanta est Dei bonitas, vt nūquam hæc mala permetteret, nisi sciret, ac posset maiora ac præstantiora bona ex ijs elicere pro suis Electis. Et propterea dixit Apostolus *hæc est Deus qui non patitur vos tentari supra id quod potestis; sed faciet etiā cum tentatione prouentum*. Dicit autem: Deum in hoc esse *fidelem*: quia facit iusta ea, quæ faceret qui esset talis, atque ipse est; & quod bonitati suæ, verboque & promissioni nobis factæ debet. Ad hanc igitur fidelitatē spectat, non facere dæmoni potestatem in ea extēsiōe, & plenitudine, quam ipse petit ac desiderat: aggrediendi quoscunque, & quocunque tempore, & loco, ac modo, quo ipse velle; sed cum eo termino, ac limite, quem ipse Dominus præscribit. Quemadmodum paruit cum facultatem petijt aggrediendi ac vexandi S. Iob: quā bis limitauit, & in ipso modo eam facultatem petendi, ostendit, se alias habere ligatas manus. dixit enim Deo, *c Extende paululum manum tuam*. quasi diceret: manu tua meam comprimis, & tua potentia contines meam: laxa itaque paululum manum tuam, vt possit mea liberè eum aggredi: & videbis, an, sicut antea, benedicet tibi. Cui primum respondens Deus, permisit *extendere manum suam ad cuncta, quæ Iob possidebat*: quia ecce *uniuersa, quæ habet, in manu tua sunt, tantum ne in eum extendas manum tuam*, quam voluit Deus ad id esse ligatam. Ex quo colligit S. Augustinus, dæmonis *voluntatem* semper esse malam, *potestatem* verò semper esse bonam: quia est potestas ab occulta Dei prouidentia, iusta tamē, concessa. Et hoc modo Christus Dominus noster corripuit superbiam Pilati dicentis: *d potestatem habeo crucifigere te* dixit enim ei Christus: *non haberes potestatem in me ullam, nisi tibi datum esset desuper*. Quod etiam S. Gregorius confirmat, dicens *Satanae voluntas semper iniqua est: sed nunquam potestas iniusta: quia à semet-*

Demi sapi-
ens,

Potens.

a 1. Reg. 17.

49.

a 1. Reg. 17.

51.

Bonus.

in Enc. c. 11.

c 1. Co. 10, 13

Fidelis.

Iob.

c Iob. 1. 11.

Dæmonis
mala vol-
untas, bona
potestas.Præsentat.
ratio. 2.
ad Asac. 29.

d Ioa. 19, 11.

lib. 2. Mor.

c. 6.

ipso

R 3

Deum time.

c. Iob. 40.

14.

Dæmonis
gladius in
vagina Dei

c. Mat. 4. 1.

S. Greg. 1. 32.

Mor. 4. c. vlt.

a. Sap. 10. 12.

Iacob.

b. Iob. 1. 8.

ipso voluntatem habet, sed a Domino potestatem: & quod ipse facere-
 que appetit, hoc Deus fieri, non nisi iuste, & ob aliquos diuina sua glo-
 ria fines, permittit. Quare addit (idem Sanctus formidari non debet, qui
 nihil nisi permissus valet: ille autem est timendus, & honorandus, eidem-
 que seruiendum; cuius est potestas, & cui dæmon ipse parer, & obsequi-
 tur in eo, quod sibi permittitur. Non igitur est, cur nimium draconem
 hunc timeas, qui absque DEI voluntate, nec septem capitum oribus mor-
 dere, nec decem cornibus lædere, nec ferocem caudam mouere, nec aqua-
 rum flumina per execrandum os suum mittere potest: ed quod ad hæc om-
 nia ligatus sit ab Omnipotentia diuina. hæc igitur est timenda ne illum
 in tuum damnum, prauæque vitæ punitionem soluat. Si esset propè in-
 gens aliquis ac ferox Gigas cum gladio vaginae incluso; & ex parte altera
 magnus aliquis tuus amicus Gigante ipso potentior, qui brachium eius
 contineret, ne gladium posset euaginare, nec se loco mouere: non esset
 certè cur Gigantem timeres sed operam dres vt potentis aded amici gra-
 tiam conseruares. Talis igitur est ferocis Behemoth potestas, de quo in li-
 bro Iob: quod sit principium viarum Dei, & qui fecit eum applicabit gladi-
 um eius. quæ sententia nobis significat: quæ muis eius potestas ob genero-
 sam & robustam naturam, quæ accepit à creatore, magna sit: totâ tamen illâ
 tanquam gladium esse vaginae inclusum, qui absque creatoris licentia nec
 extrahi, nec vsui esse possit: non solum ad nocendum hominibus, qui sunt
 imago DEI; sed nec ad ingrediendum e ingregem porcorum. ne te huic gre-
 gi per imitationem bestialis vitæ coniungas: & non erit cur Dæmonem
 formides, ad ipsum enim DEVM spectat eum inficari, potestatem ei
 facere gladium euaginandu: vt impugnet homines intra limites à sua diu-
 na prouidentia designatos. Sed quoniam hæc prouidentia variè splendet in va-
 rijs tentationu euentibus, aperiemus in particulari aliquos magis precipuos.
 § I. Prædicta confirmantur adductis in medium aliquod iustorum exemplis.
 INCIPIAMVS à Iustis destinatis ad cælum, & per Iacob significatis de quo
 ait Sapiens, quod a certamen forte dederit illi, vt vinceret? & ipsa experi-
 entia sciret quoniam omnium hostium potentior esset diuina Sapiens. Siquidem
 aded facile, & per homines alioqui imbecilles, gratia tamen ipsius corrob-
 oratos, oēs illos vincit; quorum fortitudinem, quia apprimè nouit, vult proba-
 ri, vt adhuc magis perficiatur. Et quoniam dæmon non audet eos aggredi ti-
 mens succumbere, solet ipse Dominus aliquid insinuare, quo ille facultatem
 sibi dari perat ad gladium in illos euaginandu quia nouit Dominus, eualu-
 ros illos victores. Eo. n. spectabât verba illa Dei ad Satanâ: b. considerasti ser-
 uum meum Iob, quod non sit ei similis in terra? quid. n. aliud insinuare Deus vo-
 luit, quâ ipsum Saranam inuitare, vt Sancti Iob sanctitatis aliquâ sumeret ex-
 perien-

perientia: ad quod ipse Satanas facillitate peteret: ut suis eum tentationibus aggrederetur, magnas eius virtutes agnosceret. Nouerat bene Deus (ait S. Gregorius, Sanctum Iob victorem ex ea pugna euasurum, propterea. nullum coram ipso eius hoste laudauit, ut solita sua inuidia excitatus, optaret crudeliter eum aggredi: qua occasione Iob multo amplius proficeret tali obrecta victoria. Nec exiguum existimat Cassianus profectum esse, quod quis ita dextere utraq; manu pugnare discat, saltem ne Satanas dicat: *non quid Iob frustra timet, aut colit? Deum* quasi non ei seruiret, quod sit Deus; sed quod blandum ab eodem tractetur, bonifque plurimum repleatur. Ut igitur hunc damno deponat errorem, iustusque intentione sua, qua Deo seruit, aperiat, aut purificet, & perficiat, permittit ipsum tentari, & aliquam ei euenire persecutionem, nam, si etiam tunc sit constans firmusque; in Deo obsequio, ostendit illi, diligere, eique seruire, non quod blandum iuuaretque; ab ipso tractetur; sed quod ipse tali obsequio, amoreque; sit dignus. **ADDE**, quod, hoc consilio indigeat, & ab ipsius misericordia dependeat; clareque; aduertat imbecillitatem propriam. Nam, ut S. Gregorius ait, nemo vires suas in pace agnoscat: & si bella defunt, virtutum experimenta non produnt. Improvidus miles est, qui forte se in pace gloriatur, & propterea aperte dicitur in Iob *desecet caro illius, & ossa, que tacta fuerant, nudabuntur.* cum enim flagellis premetur, exterior omnis Iusti voluptas atteritur: internae fortitudinis & reliquarum virtutum ossa nudantur. **PRAECIPVE** autem id euenit in aliquibus virtutibus, quae non possunt heroicis suis actus, nisi in medijs tentationibus manifestare. Perfectissima *castitas* in medijs maxime flammis resplendet; heroica *fiducia*, in maioribus periculis; firma *fortitudo*, in timoribus; profunda *humilitas*, in opprobrijs; & inuicta *patientia*, in grauissimis calamitatibus: quae omnia adferunt tentationes, & quod plus est, plurimum conferunt ad ipsasmet virtutes cum maiori excellentia comparandas. ac propterea Christus D. N. Sanctae *Catharina Senesi* dixit: quando quis ab ipso petit castitatem, aut aliam virtutem: se permittit, ipsum grauius contra ipsam virtutem tentari: nam tentationem impellere ad orandum, variaque; media querenda, actusque exercendos, quibus eadem virtus citius ac solidius comparetur. Quid verò dicam de experimentalis scientia multarum rerum magni momenti, quae in huiusmodi congressibus, addiscuntur: quae obrem dixit Sapiens: *e qui non est tentatus, quia scit: quomodo sciet tentatis consilium, pericula eorum praenire, eosque; adiuuare, & illis copari?* Ipse ite Saluator mundi voluit, (ut ait Apostolus,) tentationes experiri: ut in ijs disceret *fides, qui tentantur, auxiliari*: non quod ipse experientia opus haberet, sed ut nos intelligeremus, quomodo per eum indigeremus; & crederemus, ipsum *genuisse infirmitatibus nostris, ex ijs quae ipse passus est.* Et propterea perpendit Scriptura diuina **H D E V M** reliquisse *Cananaeorum & Phili-*

Deus Satanam inuitat ad tentandum fortes.

Lib. 2. Mor. c. 1.

1.

Colla 4. c. 6.

c. Iob. 1. 9.

Ux. legunt: colit.

Ux. sunt ambidextri.

2.

Tentatio illuminat.

Lib. 23. Mor. c. 8.

cc

cc

d. Iob. 33. 12

cc

3.

Virtutes perficit.

In vita eius

4.

rudis.

Eccel. 34. 9.

1.

Et Iob 2. 18.

Heb. 4. 15.

2. 5. 8.

Iud. 3. 1.

listino-

listinorum gentes in terra promissionis; ut in ipsis erudiret Israel in virtutum scientia, & discerent orare, & in DEO confidere; otiositatem excuterent, essentque periti pugnandi: ut se ab hostibus defenderent. Qui fructus & alia maiora commoda cessarent: si pugna illæ non essent imò periculum immineret, quæ obtinuissent amittendi. NIMIA enim pax securitatem nimiam generat, quæ mater est negligentia, quam sequitur tepiditas, & hanc perditio. Quemadmodum sæpe docuit experientia in primæua Ecclesia: quæ, cum pax erat, remittebat feruorem; qui, obortis tentationibus, crescebat: virtusq; erat multò perfectior. HÆC omnia pulcherrime declarauit ipse Dominus, dicens apud Zachariam: *i partes due in terra dispergentur & deficient: & tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tertiam partem per ignem, & uram eos sicut uritur argentum: & probabo eos sicut probatur aurum. Ipse vocabit nomen meum, & ego exaudiam eum. Dicam populus meus; & ipse dicet: Dominus DEVS meus.* quid autem tota hæc sententia significat, nisi quod si *due* partes hominum culpa sua peribunt, *tertia* Electorum saluabitur, purgata prius in igne tentationum & tribulationum; quemadmodum argentum, & aurum ex igne magis pura & splendentia prodeunt. Et hac ratione magna erit ipsorum cum DEO familiaritas in *oratione*: & ipse DEVS gloriabitur, quod talem habeat populum, & tanquam rem suam tractabit: ipsique exultabunt; quod talem habeant DEVM: cuius obsequio se totos consecrabit. O felicem tentationum *ignem*; in quo iustus tanquam aurum purificatur, & perficitur, abiciens à se omnem vitiorum scoriam; liquefcit tanquam argentum, ac feruentibus affectibus emollescit, & quasi *k holocaustis hostiam* Deo offert, consumptis in se inordinatis ad creaturas propensionibus: ut totum suum amorem dirigat ad Creatorem, ascendens *thuris* instar in altum, ut suam conuersationem habeat in cælis. *Proba me Domine & tenta me: ut renes meos, & cor meum*: bonum enim mihi est ut tenter, & in igne examinetur, sicut examinatur argentum. Siquidem ex eo ad tantam me deducis quietem. *Omne gaudium mihi esse existimabo* (ut San. Apostolus Iacobus dixit) *cum in tentationes varias incidero*, sciens, te eas ad meam in fide probationem dirigere, & ad patientiam exercendam: ut maiorem obtineam puritatem, & quasi compendio quodam ad perfectionem perueniam.

SED non omnes *Electi* statim per tentationes hæc bona consequuntur. NAM DEVS D.N. dat aliquâdo licentiã Satanæ, ut illos aggrediatur, etiam si videat, illos vincēdos: quâuis in eū finē lapsum illū permittat: ut maiores ex eo hauriant utilitates. Quemadmodum videre licet ex eo, quod noster Saluator nocte ante suam Passionem Sancto Petro dixit *o simō, Simon, ecce Satanas expetuit vos, ut cibaret sicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos*: quibus

ver-

5.
Pax pericu-
lo/a.

6.
i Zach. 13, 8.

Tertia pars
vix. nec sine
tentatione
saluatur.

k Sap. 3, 5.

l Psal. 27, 2.
m Ps. 05 10.
n Luc. 12.

Tentationis
utilitas.

I
Electi ali-
quando ad
boram suc-
cumbunt.
o Luc. 22, 31.

verbis, ait S. Ambrosius, significari, Dæmonē facultatem petuisse aggrediē-
 di Apostolos, & hinc inde magna vi illos gyrandi, ad eū modū, quo triticum
 cribro in gyrum mouetur, vt à sordibus perpurgetur; & hanc facultatem illi
 fuisse concessam, etiam si multi illorum ea tentatione essent vincendi. At ip-
 se Dñs, qui occultis suis iudicijs nō rogauit, ne tentarentur, & propter scā-
 dalum, quo affecti fuerunt, dispergerentur: orauit, vt illa tentatio in maiore
 ipsorum vtilitate cederet, essetq; illis tanquā cribrū ex vsu, vt magis purifica-
 rentur. Ex ea enim surrexit S. Petrus multo humilior & cautior, atque magis
 attentus ad sibi in cauēdis occasionibus prospiciendū; magisq; feruens ac ze-
 losus in obsequio Domini, qui culpam illi remisit; magis *compatiens* fratri-
 bus suis, vt lapsos erigeret, & firmiores postea starent. Similem quoque fru-
 ctum reliqui *Apostoli* ex hac cribratione acceperunt, excepto Iuda: nam *pim-
 pti*, ac reprobi *tanquā puluis sunt, quē proiicit ventus a facie terre*: pereuntq; ab
 Ecclesia in aternū exclusi, iusti autem tanquam solidū q *frumentum* perman-
 ent (vt dixit Amos Propheta) in ipso *cribro*, & quamuis *concutiantur*, & ia-
 cturam aliquam faciant: illa tamen breui tēpore durat, & ita reparatur, vt in
 maiorem soliditatem ac firmitatem conuertatur. In quibus impletur, quod
 ipse Dominus per Isaiā dixit: *Et ad punctū Et in modico dereliqui te Et in misera-
 tionibus magnis congregabo te. In momēto indignationis abscondi faciem meam parū-
 per a te, Et in misericordia sempiterna miserus sum tui.* Desertio enim breui tem-
 pore durauit, vt *suam imbecillitatem agnoscerent*: *miseriordia* verò fuit
 perpetua, quæ ad maiorem illos firmitatem erexit, quod abscondit faciem
 suam, ex indignatione fuit, *parumper*: cui tamen adiuncta fuit *miseriordia*
 quæ eō tendebat, vt illi miseriam, quam ex seipsis habebant agnoscentes,
 magis ei Domino afficerentur, qui poterat ab illa liberare.

Ex his colligere licet præclaram aliam causam, cur Deus D. N. ten-
 tationes permittat: vt scilicet ipsius electi, etiam si alioqui valde imbecil-
 les, audeant tamen dæmonem ipsum contemnere, & irridere: tantum fru-
 ctum haurientes ex eo ipso, quod hostis in ipsorum perniciem machina-
 batur, quantū ipse Dominus dixit S. Iob: *¶ Nunquid illudes Leviathan, qua-
 si aut ligabis eum ancillis tuis? concident eum amici, diuident eū negotiatores:
 nunquid implebis sagenas pelle eius, & gurgustium piscium capite ipsius pones su-
 per eum manum tuam? voluit autem hoc dicere: id quod hominibus est im-
 possibile iuxta illorum vires: est facillimum, si meæ accedant. Ego, ego
 sum, qui *draconem hunc formauit, vt illuderet ei non solum mei serui, viri
 scilicet robusti & fortes, sed ancille quoque meæ, quæ sunt animæ de-
 biles. Hæ enim, gratia & auxilio meo accedente, temerariam eius
 audaciam compriment; eumque tanquam auem capient qui audebat eas
 aggredi, vt caderet: & irridebunt eum, qui, vt ipsas irrideret, veniebat, &**

T. 1. 2.

S

hac

Lib. 1. de Vo-
 cat. Gent. c.
 vlt. 29. S.
 Cypri. lib. 4.
 epi 4.

Cibrū pur-
 gat triticum
 puluerem
 abicit.

p Psal. 1. 14.

q Amos. 9. 9

r Isai. 54. 7.

Deus ad tē-
 pus deserit.

2.

Tentationes
 docent in
 sustare Sa-
 thana.
 Iob. 40. 24

r Psal. 103. 26

S. Aug. con-
 4. in Psalms
 110.

hac ratione conuertent tentationum eius feritatem in preclarissimarum coronarum materiam, amici mei, & negotiatores Ecclesie mee concident eum, eiusque spolijs ditabuntur, elicientes ex his conflictibus diuitias heroicarum virtutum, & predicationis reti eripient ex eius potestate animas, quas deuorauerat, secumque tanquam membra maledicti sui corporis coniunxerat: ita vt maneat ipse suspenso naso. Quod si scire velis rationem & modum, quo diuina prouidentia in hac re vitur: id ad viuum quasi depictum perspicias in stupendo illo euentu iunioris *Tobias*, cum profectio- nem quandam instituturus, suafu parentis exiuit ex domo, vt comitem aliquem quaereret, a quo duceretur: caelesti vero consilio & directione inuenit *S. Raphaelem* in habitu peregrinantis, qui obrulit se illi in itineris comitem. Et prima die itineris, v primaque mansione propè fluuiam Tigris volens ipse lauare pedes, exiit repente immanis piscis ore hian- te ad eum deuorandum. Quem vehementer expauescens *Tobias* clamauit ad comitem, & hæc sola verba dixit: *Domine inuabit me: cui dixit Angelus: apprehende branchiam eius, & trahere eum ad te: & resumpto animo, attraxit eum in sicum.* Eiusdem autem Angeli mandato exenter. iuit piscem, & cor eius, fel, ac secur reposuit sibi, reliquum vero assauit, & in sale positum secum acceperunt, vt in via comederent. Piscis igitur, qui exiuerat, vt ipsum deuoraret, ab ipso est deuoratus, & in ipsius nutrimentum conuersus: cuius felle vsus postea est ad liniendum oculos Patris, & visum ei restituendum: corde vero ad reprimendam daemoneis furiam. Num fortuitus talis fuit euentus? aut habet aliquot sub cortice latens mysterium? habet proculdubio, & quidem magnum; depingit enim nobis curam & sollicitudinem DEI Domini nostri de ijs, qui perfectionis Christianae vias ambulant; quos peculiari prouidentia per se ipsum, & custodes Angelos: suæque Ecclesie ministros deducit. Certum est enim, eodem die, quo statuis aqua *Pœnitentiae* & lachrymis te lauare, pedesque tuos à luto & puluere ex negotijs huius vitæ contracto perpurgare, mox in prima ipsa mansione, & primis bonorum tuorum exercitiorum gressibus exire in occursum immanem piscem *Leuiathan*, ore aperto, magnaque rabie ad te deuorandum. Sed vnde exit ex eodem omnino flumine, in quo te lauare statueras. nam ex ipsa asperitate operum *Pœnitentiae*, & ex decursu exercitiorum studiosorum occasionem arripit ad te impugnandum, incuriens magnum metum terribilitate & asperitate, quam in eis tibi obijcit. Nisi dicere velimus, illum exire ex flumine *Tigris*, qui figura est transeuntis & inconstantis huius mundi: cuius peritura bona ex vsu illi sunt ad eos pertentandos, qui amore inordinato illis appropinquant. Sed non deest tamen tunc prouidentia diuina: nam eodem timore, quem tentatio infert, te exitar ac suggerit, vt clames ad Deum, & recurras ad Angelum, & eum qui te dirigit,

vt tibi

*Tobias.*v *Tob. 6. 2.**Prudentia
diuina.**Demon no:
sardat.**Tentatio
docet orare.*

vt tibi adsint: & per hæc media ad cor tuum loquitur verbum quoddam, vehementem scilicet suam inspirationem, per quam timorē omnē repellit, quem Dæmon ingressus: animā pacificat, & animū addit nō solū ne fugiat, sed etiā vt ipsū aggrediatur, exenteret, ac edimuat: educendo ex ipsis tentationib. fructus stupendos. Nam *fel* amaritudinū, quas ex ipsis tentationib. experiris, clarificat internos oculos, vt ipsa experientia & *tuas miseras, & curam Dei* ad eas reparandas agnoscas: quorum alterū te demittat, alterū erigat. Et cor piscis, inordinatus sc. affectus, qui suggeritur, impellit te ad quærendos accensos feruentium actuum charitatis *carbones*: qui affectū ipsū cōsumāt, ac dissoluant; ascendente fragrati feruentiū orationū *sumo*, qui dæmones abigit; & causa est, cur eos Angelus liget, ne ad impugandum redeant, aut lædendum. Deniq; ipsa tentationū victoriæ *nutrimentū* erūt & spiritualis animæ tuæ refectio: quæ magnum animū addent ad multas alias victorias obtinendas. *Memoria* quoq; earum, sanctæ discretionis *sale* condita, perget porro iucundum tibi alimentum præbere; teque ad varia virtutum exercitia, quæ diximus, prouocare. Hoc igitur modo providentia diuina in tuum conuertit commodum, quod dæmones intentant in perniciem.

Pro vltimo tuo in his congressibus solatio, credendum tibi est firmiter, Deum D.N. eos reputare *suos*, eò quod Satanus contra iustos pugnet propter odiū, quo ipsummet Deum prosequitur: volens vindictā quali de eo sumere in eius domesticis, & creaturis, quas ad suā imaginem & similitudinē cōdidit, capacesq; fecit gloriæ, quam sua culpa ipse perdidit. Et quoniā Pater noster celestis hoc bene nouit; causā nostram reputat *suā* proditq; ad nostrā defensionē, accipiens nos sub protectione sua; nostrumq; subsidium ita dirigens, vt victores euadamus. Huic fiduciæ innitebatur strenuus ille pugnator; qui etsi pauper & inermis esset opilio, oppoluit se tamen ferocissimi Giganti, qui aspectu solo alios terrebat. Et cum alij capitanei illum fugerent, ipse aggressus in nomine Domini Dei Israel: *x ipsius enim (ait) est bellum*, non meum: ipsius Dei intuitu & causa geritur: & de illius honore agitur, vt victor euadam, quia eius est gloria futura. Ad cuius imitationem recurrendū tibi est in huiusmodi pugnis ad caelestem hūc Regem; dicens cum eodē Dauid; *y exurge Domine, & iudica causam tuam*, eripe me ab inimicis meis, qui ex odio, quo te prosequuntur, me aggrediuntur, & impugnant. Creatura tuā sum, meque ad tuum obsequium condidisti. Sed Satanus in tuum despectum contendit me ducere in captiuitatem. Confunde eius superbiam, meque ab eius Tyrannide defende: quia tuum in hoc honorem propugnabis. Certus verò esto, si hoc cum magna fiducia feceris, Deum pro sua gloria propugnaturum: quemadmodum fecit cum Moysē & Aaron; cum à populo vexarentur. *z fugerunt enim illi ad tabernaculum fœderis. Quod postquam ingressi*

Tentationū
commoda.3.
Deus nostrā
causam re-
putat suam.

x i. Reg. 17.

y Psal. 73. 22
Dei bellum
st.

z Nu. 10. 42

esset, operuit nubes, & apparuit gloria Domini: quia ipseus erat propria causa. Quare si in tentationibus & tribulationibus tuis ad Dei tabernaculum confugeris, & ad protectionem sub eius alas te receperis: descendet statim nubes protectionis ipsius ad tuam defensionem, ut suam in ea gloriam manifestet.

CAPUT III.

ALIÆ CAUSÆ, CUR DEVS TENTATIONES PERMITTAT, licet multi succumbant & cur alii vincant, alii pereant?

Quoniam plurimi sunt, qui ita tentationibus succumbunt, ut nunquam a lapsu resurgant: operæ pretium erit ipsius Dei honorē propugnare; sicut ipse fecit, postquam recensuit sancto Iob feritatem illius Leuiathan, quamq; pauci essent, qui illum vincerēt: a non quasi crudelis (inquit) suscitabo eum: quis enim resistere potest vultui meo? quis autē dedit mihi, ut reddam ei? omnia quæ sub celo sunt, mea sunt. Non parcā ei, & verbis potentibus, & ad precandum compositis. Hæ præcipuè sunt rationes, quibus Deus D.N. causam suam iustificat, & ignorantium querelas intereludit: cum tentationes, aut aliæ quæuis tribulationes exurgunt, vndeunque illud proveniat.

a Iob 41.1.

1.
Deus misericors & iustus.

b Eccl. 15. 18.

c Deut. 32. 3.
d Iud. 3. 4.

2.
Deus sapiens & potens.
e Ios. 40. 17

Prima ratio est: quia ipse Deus est infinite misericors, & in omnibus suis actionibus iustus: quare in hac permissione non excitat ipse dæmonem, aut creaturas aliquas spiritu aliquo crudelitatis, & odij; sed spiritu misericordiæ & iustitiæ. Iustum est enim fidelitatem hominum, qui seruire ipsi tenentur, experiri: ut occasionem inde accipiat fideles maioribus misericordijs remunerandi; rebelles verò pro meritis puniendi: cum oēs habeant liberum arbitrium ad eò generosum, & ingenuum, ut nec dæmon vim eis inferre possit; nec ipse Creator cogere velit. Nam potius (ut Sapiens ait) ante hominem vita & mors; bonum & malum: quod placuerit ei, dabitur illi: ita ut libera sua voluntate mortem eligat, & peccatum, succumbendo tentationi, ac dæmoni: & eadem voluntate cum cælesti, quod habet, auxilio eligere potest vitam & virtutem, suoque Creatori esse fidelis. Ut ergo fidelitas hæc appareat, has contradictiones homini euenire permittit: quæ admodum permittit c falsos, Prophetas & d dimisit gentes, ut erudiret in eis Israel: & in ipsis experiretur, utrum audiret mandata Domini, an non: sed facile ea transgrederetur ad illarum nationum persuasionem.

Præterea: magnus Deus noster ad eò sapiens, & potens est, ut neque homo, neque dæmon, aut Angelus resistere possit ijs, quæ ipse efficaciter vult, & constituit: & ideo dicit: quis resistere poterit vultui meo; & rationem exigere eorū, quæ ego facio: nullus est, qui hoc facere possit, e omnes enim quasi non sint, sic sunt coram eo, ad eius consilia impedienda. quare si tentationes & turbationes in mundo permittit; id nō ex eo provenit, quod impedire illas non possit: cum nullus ei possit resistere: sed quod hac via velit il-

le infi-